

KIR. KÖZJEGYZŐK
K Ö Z L Ő N Y E

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.

Megjelenik havonként egyszer.

Felelős szerkesztő és kiadó:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR DR.
budapesti kir. közjegyző.

HELD JÁNOS
KÖNYVNYOMDÁJA
B U D A P E S T,
II., MECSET-UTCA 8.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: KIADJA:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK
budapesti kir. közjegyző. ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 297—069

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári
csekk számlája: 41.951.

Válasz

Dr. Krenner Zoltán „Időszerű kérdések”
című cikkére.

Irta: Dr. Lázár Ferenc,
felsőházi tag, a budapesti kir. közjegyzői kamara elnöke.

Dr. Krenner Zoltán kitiinó kartársam az egész közjegyzői karal s így annak vezetőivel szemben is, különösen szemrehányó és kesernyés hangon ismétli meg azoknak a követelményeknek, kivánalmaknak és panaszoknak egy részét, amelyek a közjegyzői kart részben már évtizede foglalkoztatják s mely kivánalmak szakközlönyünk hasábjain is már számos alkalommal elhangzottak.

Új kérdést azonban nem vetett fel.

Ezen panaszok és kívánságok természetesen legcélravezetőbb módon a 65 éves, már erősen clavult s a fejlettebb életjelenségek mellett teljesen elégtelen és már sokszor nehezen is applikálható közjegyzői rendtartás teljes reformja útján volnának honorálhatók és illetve kiküszöbölhetőek.

A karban senki nincs, aki ezzel tisztában ne volna s nem a közjegyzői kar az a fórum, melyet erről meggyőzni kell s e kérdés más fórumokon dől el.

Mivel én voltam az, aki a közjegyzői reformról 1938. év június havában a reformmunkálatokat s a kar csaknem összes vonatkozó kívánságait és javaslatait majdnem egészen összefoglaló

Dr. Lázár Ferenc: Válasz Dr. Krenner Zoltán „Időszerű kérdések”
című cikkére.

Bárdió Ferenc dr., vitéz Barcza Ferenc dr.: Kérdések az örökösödési
eljárás jog köréből.

Közlemények.

Változás az igazságügyminisztérium vezetésében.
A magyar nemzet szelleméhez alkalmazkodó jogszabályok.

Kitüntetések.

Kinevezés.

Közjegyzők névalírásának módja.

A községi jegyzők megtévesztő eljárása.

Lakásbérleti felmondás korlátozása.

Kétféle mérték.

A közjegyzők helyzete Szlovákiában.

A közjegyző közvetlen illetékfizetésnél a birságért, nem felelős.

A Műne határidő naplója.

Allásközvetítés.

Rendeleték.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle.

Magyar Törvénykezés.

Deutsche Notar Zeitschrift.

Illetékügyi Közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Illetékjog.

Szerkesztői tizenetek.

Többeknek.

Hj. P. L. dr.

Sz. D. dr.

és számos egyéni javaslatomat is tartalmazó kimerítő előadást tartottam, — úgy érzem, hogy cikkére pár szóval válaszolnom kell.

A közjegyzői rendtartás vázlatos reformtervezetének tekintendő fent említett szerény dolgozatom előadása, a m. kir. igazságügyi államtitkár úr és az illetékes igazságügyminisztériumi osztály főnökének jelenlétében tartatott meg s közlönyünk 1938. júniusi számában teljes szövegében megjelent.

Én tehát feladatomban nagy részben eleget tettem.

Ebben az előadásomban a reform szükségességét is teljes mértékben indokoltam, sem magam, sem a karból senki sem szorult tehát a kitűnő cikkíró figyelemztetésére, a reform szükségessége és megvalósulása tekintetében.

A cikket író barátom tisztában van azzal, hogy a reform időpontjának megválasztása nem a kartól, sem annak reprezentánsaitól függ. A mindenkorai igazságügyi miniszter dönti el, mikor és mely javaslattal kíván a parlament elé járulni.

Sem a kamarák, sem az Országos Egylet, sem azok vezetői, sem pedig a kamaraközi értekezlet nem mulasztotta el az illetékes helyen szavát hallatni az aktuális kérdésekben.

A budapesti kamara elnöke a kamara választmányi ülésein mindig beszámolt azokról a lépésekről, melyeket a reform irányában az Igazságügyi Miniszternél tett, arról is, hogy egy részleges (novelláris) reformra a képviselőház elnöki székébe most távozott Tasnádi Nagy András igazságügyi miniszter vállalkozott s felhívására e kamara elnöke vonatkozó javaslat tervezetét előmunkálatok elindulhatása céljára be is mutatta. — Arról is tudomásom van, hogy az igazságügyi miniszter úrnak más politikai pozícióba távozásával az előmunkálatok nem aludtak el.

A teljes reformot magam is kívánatosnak tartottam volna s ezt illetékes helyen írásban is kifejtettem, — azonban ha ez politikai szempontból, avagy a parlament elfoglaltsága okából keresztül nem vihető, — viszont ha az igazságügyi kormányzat a legégetőbbben szükséges reformok novelláris keresztülvitelére vállalkozik, — aminthogy arra Tasnádi Nagy András igazságügyi miniszter úr vállalkozni látszott. — akkor vétek lett volna a kar és az igazságügyi érdekek ellen, az ellen opponálni, avagy azt elő nem segíteni.

Ezek előre bocsátása után, — amidőn így áll a helyzet, az új igazságügyi Miniszter úr nagyon komoly és jóindulatú, lehiggadt és emelkedett lelki egyéniségét ismerve én teljes bizalommal nézek jövőnk elé. —

s kell, hogy tagadjam annak helytálló voltát, amit nevezett cikkírónk rossz kedvében írt, hogy „amit most a közjegyzői kar csinál, az a tökéletes negatív közjegyzői reform, s a közjegyzői hatásköri defláció jogosultságának elismerése“, — s azt is, amit a részvényjogi reformot illetően mond, hogy „karunk nem érdeklődik e kérdés iránt, sőt megnyugszik abban, hogy hatásköre egyre szűkül“, —

s inkább azt ajánlom Krenner Zoltán kedves és kitűnő barátomnak, érdeklődjék az iránt, mit tartalmaz a novelláris reformjavaslat első tervezete, — aminek jelentékeny részéhez Tasnádi Nagy András igazságügyi miniszter úr előzetesen hozzájárult, — s akkor tolla alighanem melegebb és kevésbbé kesernyés leend.

Igazságtalan volnék azonban, ha nem tudnám be a cikkíró érdeméül, hogy a kérdés napirenden tartását a reform megvalósítását is és máskor is élénken sürgette, — ám de úgy vélem, hogy a kar irányában igazságtalanul alkalmazott, rendkívül szemrehányó hang, ami cikkében kiesendül, a kérdés előbbvitelére nem egészen alkalmas.

Mégis remélem, hogy az illetékes tényezők is észreveszik, hogy a sürgetés ideges hangja mögött nem más, mint a reform komoly szüksége rejtőzik, — s ez is annak megvalósítására fogja őket ösztönözni.

Kérdések az örökösödési eljárási jog köréből.

Az 1927. IV. törvénycikk és a 11,000/1928. I. M. rendelet immár 11 év óta vannak érvényben. Elmondhatjuk, hogy a módosított örökösödési eljárás a gyakorlat tűzpróbáját kiállotta. Kisebbségű kérdések, amelyek tekintetében a jogszabályokon a célszerűség érdekében változtatást kellene eszközölni, természetesen akadnak. Ilyenekkel e közlőny hasábjain is az elmúlt évtized alatt több alkalommal foglalkoztunk. Ilyenekkel kíván foglalkozni az alább I. alatt közölt cikk. A II. alatt közölt cikk az 1894:16. t.-c. 94. §-ával kapcsolatosan követett gyakorlattal foglalkozik, szerény véleményünk szerint azonban nem minden kifogástól mentesen. Annak ugyanis, hogy a vonatkozó eljárást körülményesebbé tegyük, semmi célját sem látjuk. Az örökösödési eljárás rendjén az örökösök, tehát az eladásnál érdekeltek amugyis megállapítandók. Az átadó végzés ezt a megállapítást szankeionálja s az átadás-

sal implicite, minden kijelentés s erre való szükség nélkül engedélyezi a közvetlen átirást. A jelzálogjoggal bíró hitelezők érdeke a közvetlen átirással sérelmet nem szenved, a többi hitelezők hozzájárulásának szükségességét éppenúgy nem volna indokolt szabályként felállítani, mint minden más szabad kézből való cladásnál. Ellentétes álláspontunk mellett is, a vitatható kérdések tisztázásának célzatától vezetettve közreadjuk a II. alatti cikkeket is. Mindkét cikk közreadásánál azonban nem mulaszthatjuk el ezúttal is hangsúlyozni a magyar közjegyzői kar vonatkozó „ceterum censeo“-ját: *a hagyaték bírói átadásának mellőzésével, amelyet egyébként a legtöbb bíróságnál a kezelő személyzet végez, az örökösödési eljárásnak ez a befejező része is közjegyzői hatáskörbe volna utalandó* s a felek részére a közjegyző ténykedései ellen csupán előterjesztési jog volna biztosítandó. Az a lelkiismeretes és komoly kifogásoktól minden vonatkozásban mentes munka, amellyel a magyar közjegyzői kar immár négy és fél évtizede az örökösödési ügyeket ellátja garancia arra, hogy az eljárásnak befejező, javarészt alaki aktusát is megfelelően fogja elvégezni s ez az eljárás módosítás egyben a bíróságnak jelentős munkatöbblettől való szabadulását is jelentené.

I.

Vitán kívül álló tény, hogy az 1927. évi IV. törvények egy nagyon sikerült törvényalkotás, amivel az állandó hagyatéki hátralékok, az egy-két évig tartó eljárások megszűntek, s jelenleg az alatt az idő alatt, ami alatt előbb a hagyatékok leltározása történt meg, ma már az egész eljárás befejeződik.

Természetes, hogy hasonló elismerés illeti meg a 11,000/1928. sz. rendeletet is; azonban magától értetődő dolog, hogy a tizenegy év gyakorlata számos intézkedés megváltoztatását, helyesbítését követeli; amely állítást igazolja az, hogy egyik kamara közgyűlésén kamarai határozatot akartak arra vonatkozólag hozatni, miszerint a havi kimutatásokat ne kelljen a „Kjő“ jegyzékbe bevezetni, ugyanis a rendelet a 3. §. szerint a „kir. közjegyző a havi kimutatásokat az örökösödési ügyek lajstromába bevezeti és a kimutatásra vonatkozó további intézkedéseit a lajstrom szám alatt teszi meg“; míg a 15. §. utolsó bekezdése azt rendeli, hogy csak az első kimutatás kap lajstrom számot stb. —

Vannak közjegyzőségek, amelyekhez 75 község tartozik úgy, hogy a „Kjő“ lajstromának 10 %-a havi kimutatás.

A kir. közjegyzőnek a rendelet szerint sok dologról kell nyilvántartást vezetni, nyilván kell tartani az 1894. évi 16. t.-c. 4. §-ában írt 3 hónapot, a leltározás teljesítését, az árvaszéki jóváhagyást, stb., stb., tehát ugyanezen nyilvántartási könyvvel kellene a havi kimutatások érkezését is ellenőrizni és pedig annál inkább meg lehetne ezt tenni, mert a tizenegy év alatt nálam nem fordult elő, hogy egy ilyen nyilvántartott községnél egy új alszámra is szükség lett volna.

A 10. §. szerint a húsz pengőig terjedhető bírságra vonatkozó intézkedés tervezetét a közjegyző készíti el; ő hozza az észlelt kötelességszegést a halálosefelvételre, vagy a leltározásra hivatott felettes hatóságának tudomására, őnála kell a bírságolás elleni előterjesztést beadni, ő ad arra nézve véleményt, de mindezeket alá nem írhatja, mindezeket csakis a hagyatéki ügyek előadója írhatja alá. — Egyszóval az igazságügyminisztérium nem ad a kir. közjegyzőnek annyi jogot, mint amennyi az önálló működési körrel felruházott bírósági jegyzőnek van. Megjegyzem, hogy az elmúlt tíz év alatt két esetben kellett a 10. §. szerint eljárnom, így tehát nem is annyira gyakorlati, mint inkább presztizskérdésről van szó. Attól tartani, hogy lesz közjegyző, aki ezen bírságolási joggal visszaél, nem lehet, mert érvényben van az 1894. évi 16. t.-c. 125. §-a, mely megadja mindenkinek a jogot, hogy a közjegyző szabálytalan eljárása miatt a hagyatéki bíróságnál panaszt tehet. —

A 17. és 18. §. rendelkezései ellentétesek, így azokra vonatkozólag ellentétes gyakorlatokról is tudok.

Ugyanis a 17. §. azt mondja az utolsó előtti bekezdésében: „Ehhez képest más kir. közjegyző által bemutatott végrendelet ezen kir. közjegyző jelenlétében..... hirdeti ki, míg a 18. §. szerint: „az örökösödési eljárásra nem illetékes kir. közjegyző által felvett, vagy ilyen kir. közjegyzőnél letett végrendeletet a hagyatéki bíróság kihirdetés után eredetiben visszaadja a bemutató kir. közjegyzőnek, — és hiteles másolatban adja ki az eljárásban illetékes kir. közjegyzőnek is“. — Felesleges szószaporítás lenne rámutatni, hogy ez a két intézkedés ellentétes, ezen intézkedések folytán ellentétes gyakorlat fejlődött ki, egyik helyen az eljárásra illetékes kir. közjegyző a helybeli másik kir. közjegyző által őrzött, készített, stb., stb. végrendeletet is kihirdeti, máshol az ilyen végrendeletet a hagyatéki bíróság hirdeti ki, az egyik helyen a 17. §., a másik helyen a 18. §. szerint járnak el.

Szerény nézetem szerint az egész végrendelet kihirdetési aktus ma már egy idejét múlt, teljesen felesleges parádé aminek szükségessége semmivel sem indokolható, miután azonban ezen cselekmény törvényen alapszik, miután az 1894. évi 16. t.-c. 24. §. miniszteri rendelettel hatályon kívül nem helyezhető, a novella a „kihirdetést“ el nem törölheti, hatályon kívül nem helyezheti; de az eljárás mikéntjét korlátlanul szabályozhatja s ezért kellene módosítással a kétséget eloszlatni, a hagyatéki bíróságot felesleges, cél nélküli irás és intézkedésektől megszabadítani s expressis verbis kimondani, hogy a végrendeleteket egyedül a hagyatéki eljárásra illetékes kir. közjegyző hirdeti ki, s ki kellene mondani, hogy ha a végrendeletet a hagyatéki eljárásra illetékes közjegyző hatósági területén fekszik, úgy a végrendeletet őrző köteles ezen végrendeletet postán az illetékes közjegyzőnek beküldeni.

A szóbeli végrendelet kihirdetésénél a rendelet 17. §., az alaptörvény 32. §., úgy az alaprendelet 29. §-a alapján az a gyakorlat, hogy ha a tanuk feljegyzést készítenek, ezt az eljárásra illetékes közjegyző hirdeti ki, ha azonban ilyen feljegyzést a tanuk nem készítenek, a tanukat a hagyatéki bíróság hallgatja ki.

Szerény nézetem szerint ma már, mikor az 1930. évi 34. t.-c. 56. §-a tanuk eskü alatti kihallgatását, előleges bizonyítási eljárásokat a kir. köz-

jegyzőre bizza, nincs semmi akadály a rendelet novellájában kimondassék, miszerint a szóbeli végrendelet tanuit is az eljárásra illetékes kir. közjegyző hallgassa ki és pedig annál inkább, mert ezen rendelkezés nem áll ellentétben a két törvénnyel, mert nincs semmi értelme annak, hogy a kir. közjegyző a tanukkal a feljegyzést elkészíthesse, ekként tehát valójában a tanukat kihallgattassa, de azt ilyen alakba jegyzőkönyvbe ne vehesse, ki ne hirdethesse.

A 38. §-ra vonatkozólag megjegyzésemet már fentebb a bírságolásnál előadtam.

Szerény nézetem szerint módosítani kell a 46. §-t is és pedig akként, hogy a három hó leteltével a kir. közjegyző sűrűsse meg az árvaszéknl az ügy visszaküldését.

Igazán el nem tudom képzelni, hogy mi vezette rá a rendelet készítőit a 46. §. 2. bekezdésére. — A hagyatéki bíróságnak mindaddig, míg az átadó végzés meghozataláig a kir. közjegyző a hagyatéki iratokat hozzá be nem küldi, az ügy létezéséről tudomása nincs. A közjegyző jelentésével, hogy az árvaszék dacára három hónap elteltének — az iratokat vissza nem küldte, nem is tud semmit kezdeni, azt központi ügyként kezeli, s ha az árvaszékét megsürgeti, akkor meg nyilvántartásba veszi, s miután a nyilvántartásról, illetve a sürgetésről a kir. közjegyzőt nem értesíti, ez mikor az iratokat beterjeszti, a nyilvántartás számát megadni nem tudja, így lesz azután egy hagyatéki ügyben két szám, felesleges sürgetés, végzés, nyilvántartás, stb., stb.

Ezektől azonban eltekintve, miért ne a kir. közjegyző sűrűsse meg az árvaszékét, hogy az általa odaküldött ügyet néki küldje vissza? Mikor ez a természetes, ez a logikus dolog. —

Befejezésül is csak azt irhatom, amivel kezdtem, hogy úgy a törvény, mint a rendelet nagyon bevált, de hát a legtökéletesebb törvényt és rendeletet is a gyakorlat igényeihez kell alkalmazni, s remélem, hogy ezen pár megjegyzésem nem egyedül álló s a gyakorlat emberei ezeket kibővítik.

Bárdiő Ferenc dr.
szombathelyi kir. közjegyző.

II.

Az Öe. 94-ik szakasza azt a szabályt állapítja meg, hogy — a hagyatéki bíróság engedélyével —, a hagyatéki ingatlanra, a tulajdonjog a telekkönyvbe az örökösök nevére közvetlen a vevő javára kebelezhető be.

A gyakorlatban e szabály alapján, sok helyen, az történik, hogy a hagyatéki eljárásban, — az adás-vevési stb. jogügyletet tartalmazó különjegyzőkönyvet, vagy egyéb szerződést, egyszerűen a tárgyalási jegyzőkönyvhöz esatolják, mint a hagyatéki osztályt magába foglaló hagyatékátadó végzés elé írt kivonat mellékletét és a közvetlen átírás iránti kérelmet olyképen illesztik a hagyatéki osztály szövegébe, hogy az adásvétel tárgyát képező ingatlanra a tulajdonjog, — az örökösök telekkönyvönküli tulajdonjogának feltüntetése mellett, — közvetlen a vevő javára kebeleztessek be a telekkönyvbe.

Ennek az engedélynek a megadása iránti kérelmet a hagyaték bírói átadása előtt, maguknak az örökösöknek kell előterjeszteni, mely esetben

ez a kérelem magában a hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvben is előterjeszhető. Ha ezt a kérelmet az örökösök a tárgyaláson kifejezetten elő nem terjesztették, vagy a jegyzőkönyvből kimaradt, a közvetlen átírást a vevőnek kell a bíróságtól külön kérvényben kérni.

Vitán felül áll, hogy a hagyatéki bíróság a hagyatékátadó végzésbe is belefoglalhatja a vitatott közvetlen átírási engedélyt s gyakorlatilag ez is a helyes megoldás. Tehát belefoglalhatja, ha... Ha ezt az Öe. 94. szakasza, vagy egyéb rendelkezés előírná, vagy — szerintem — ha a szükséges előzetes eljárást a hagyatéki bíróság lefolytatja. A telekkönyvi rendtartás 73. § a is a bíróság engedélyéről s nem a felek hagyatékostályban való intézkedéséről beszél.

Mit is mond a 94-ik szakasz?

Többek között mondja: ha az örökösök tulajdonánál bejegyzett valamely ingatlant az átadás előtt az érdekeltek magánkézből eladnak, vagy más módon elidegenítenek, a hagyatéki bíróság, — annak igazolásával, hogy az elidegenítés az ahhoz hozzájárult személyeken kívül más személyeknek az örökösödési eljárás során figyelembe veendő érdekét nem érinti, — beleegyezhetik abba, miszerint az ingatlant az örökösök nevére közvetlenül a vevő tulajdonánál kebelezze be. — A beleegyezés megadható, ha az elidegenítés az összes érdekelteknek, vagy vitás kérdések fennforgása esetén az összes igényt tartóknak hozzájárulásával jött létre, stb.

Tehát a bíróság annak igazolásával, hogy az elidegenítés az ahhoz hozzájárult személyeken kívül más személyeknek az örökösödési eljárás során figyelembe veendő érdekeit nem sérti beleegyezhetik stb. — Miként győződik meg a hagyatéki bíróság arról, hogy az elidegenítéshez hozzájárult személyeken kívül, más személyek figyelembe veendő, érdekeit a közvetlen átírás nem sérti? Abból, ha jogerősen megállapítja, hogy kik az örökösök. Tehát a vevőre való közvetlen átírási engedély megadását a hagyatékátadó végzésbe csak akkor lehet és szabad belefoglalni, ha előbb jogerősen ezt megállapította s megállapította, hogy a hagyatékra mások igényt nem jelentettek be és szerintem az örökösök hitelezők is beleegyeztek a közvetlen átírásba.*

Mindezt a procedurát persze én csak a 94. §-nak oly módon való alkalmazásakor vélem szükségesnek tartani, midőn a bíróság a közvetlen átírási engedélyt a hagyatékátadó végzésben adja meg, mert hisz könnyen megtörténhet, hogy a hagyaték összes ingatlanait az örökösök elidegenítik s így az egész hagyatéki ingatlanra kérnek közvetlen átírási engedélyt. A vevőre pedig nehéz lesz rábírtani a rosszhiszeműséget, mert hisz a jogerős hagyatékátadó végzéssel a hagyatéki bíróság útította rá a peccát az örökösök közvetlen átírási kérelmére, mellyel vagy hitelezőt, vagy elhallgatott örökösöket játszottak ki.

Az Öe. 94. szakaszának rendelkezéseit, különösen azt, hogy a közvetlen átírást egyenesen és kizárólagosan a hagyatéki bíróság külön engedélyre kötötte a törvény, úgy kell magyaráznunk, hogy ez a külön engedélyezés a bíróságnak egy közbevetett intézkedését írja elő és teszi

* Nem gondolok most az osztrák polgári törvénykönyv 813. s az Mt. 2,099. §-ában irtakra.

szükségessé, tehát az igényjogosultsággal bíró személyek előzetes jogerős megállapításait írja elő és csak ennek megtörténte után adhatja át a bíróság a hagyatékot és utasíthatja a telekkönyvi hatóságot a közvetlen átírára. Tehát a 94. szakasz alkalmazásánál nem lehet sem az eljáró kir. közjegyzőnek, sem másnak a közvetlen átírást képező elidegenítési szerződést a hagyatéki osztályba vonva, a hagyatéki iratokhoz csatolni, hanem akár közbevetett eljárással a bíróságtól külön kérni az engedély megadását, ami a hagyatéki eljárás felfüggesztésének és a hagyatéki eljárás szüneteltetésének is tekinthető, mikor is a kir. közjegyző az Öe. 55. szakaszának 2. pontja alapján ki kell, hogy kutassa, meg kell, hogy állapítsa, hogy az eddig jelentkezett örökösökön kívül más személyek érdekelve vannak-e hasonló jogcímen. Miután ezt megállapította, be kell terjeszteni — a hagyatéki osztály létesítése előtt — az iratokat a bírósághoz avégett, hogy jogerősen állapítsa meg, kik az örökösök, miért a bíróságnak hirdetményt kell közzé tenni, hogy az érdekeltek és igénytámasztók jelentkezhessenek. Mindezek megtörténte után az eredményt megállapító végzéssel a bíróság az iratokat az eljárás tovább folytatása miatt, visszaküldi a kir. közjegyzőnek, aki hagyatéki osztályt létesít. Ebben az esetben a hagyatékátadó végzés tervezetének szövegébe foglalja bele a bíróság a közvetlen átírási engedélyt. Ez az eljárás azonban hosszadalmassága miatt nem célravezető és sokkal helyesebb, ha a hagyatéki bíróság a tárgyalási jegyzőkönyvbe foglalt közvetlen átírási kérelem alapján az engedélyt a jogerős hagyatékátadó végzés mellé hozandó újabb végzésbe foglalja, mely végzésben előbb megállapította, hogy a hagyatékátadó végzés jogerőre emelkedett és harmadik személyek a hagyatékkal szemben igényt nem támasztottak.

Ezt az újabb végzést, a mellékleteit képező okmányokkal együtt a hagyatékátadó végzéssel egyszerre kell áttenni a telekkönyvi hatósághoz. Ez a legegyszerűbb és a szabálynak is megfelelő eljárás, melynek betartása tanácsos és helyes.

vitéz Barcza Ferenc dr.
fehérgyarmati kir. közjegyző.

Közlemények.

Változás az igazságügyminisztérium vezetésében. Magyarország kormányzója *Tasnádi Nagy András dr.* magyar királyi titkos tanácsos, országgyűlési képviselőt az országgyűlés képviselőháza elnökévé történt megválasztása következtében magyar királyi igazságügyminiszteri állásától felmentette és magyar királyi igazságügyminiszterré *Radocsay László dr.* Esztergom vármegeye főispánját kinevezte.

A Tasnádi Nagy András-hoz intézett külön legfelsőbb kézirat szerint a kormányzó több szolgálati ágban kifejtett kiválóan érté-

kes és eredményes munkásságáért őszinte köszönetét fejezte ki. A távozó igazságügyminiszter munkásságának értékére vonatkozó legfelsőbb megállapítást általánosságban a magyar közjegyzői kar is készséggel teszi magáévá. Egy megjegyzés elől azonban nem zárkozhatunk el s ez az, hogy a Tasnádi Nagy András minisztersége alatt követett kinevezési rendszer, a közjegyzői intézmény jogszolgáltatási fontosságának bizonyos mérvű negációját jelentette, s arra a feltevésre nyújtott alapot, mintha a közjegyzői működéshez külön előzetes s különösen gyakorlati szakelőkészület nem szükséges s hogy így a közjegyzői teendőket minden gyakorlati jogász minden különösebb elméleti és gyakorlati előkészület nélkül is megfelelően elláthatja. Másfelől ez a rendszer a közjegyzői pályán hosszú évek, sőt évtizedek óta becsülettel működő helyettesek jogszerű igényeit majdnem teljesen s hozzátehetjük méltánytalanul háttérbe szorította. Tasnádi Nagy András ugyanis igazságügyminiszteri működése alatt összesen 40 kinevezést eszközölt s ezek között mindössze 4 csonkamagyarországi helyettest nevezett ki. A helyettesek terhére ilyen méltánytalan kinevezési arány még talán egyetlen igazságügyminiszter alatt sem volt. — Tasnádi Nagy András kinevezése alkalmából e közlöny 1938. évi 9. számában a következőket irtuk: „Örvendetes megnyugvás tehát a közjegyzői karnak, hogy ügyeit az igazságügynek legmagasabb polcán a jövőben is hozzáértéssel és jóindulattal fogják kezelni“. Ezt a megnyugvást, ha minden más vonatkozásban a miniszteri működés mérlegének egybeállításakor most is fennállónak jelenthetjük ki, kinevezési rendszeréről a magyar közjegyzői kar aligha fog különlegesebb elismeréssel megemlékezni.

Az új igazságügyminiszter *Radocsay László dr.* hosszabb közgazgatási pályafutás után került a magyar igazságügy élére. Ezt a közgazgatási munkát, miként az új igazságügyminiszter egyéniségét, a jog és alkotmány tisztelet, a puritán becsületesség és a mindennek felett álló igazságérzés jellemezte. Ha ezekkel a tulajdonságokkal valamely állásban lehet hasznos és értékes munkásságot kifejteni, úgy ezek között első az igazságügyminiszteri állás. Ha valakinek egész életében, közéleti munkásságának egész tartama alatt vezető elvei voltak a jog, a törvény és az igazság, s akinek emellett egyéni képességei, lelki tulajdonságai is az átlagot messze meghaladják, az rossz igazságügyminiszter nem lehet. A magyar közjegyzőség ügyei helyes irányban pedig csak a jog, a törvény és az igazság szellemében lévén kezelhetők, a magyar

közjegyzői karnak minden oka meg van arra, hogy bizalommal köszöntse az új igazságügyminisztert. — Itt említjük meg, hogy a közjegyzői szervezetek az új igazságügyminiszternél december elején tisztelgő bemutatkozó látogatást fognak tenni.

A magyar nemzet szelleméhez alkalmazkodó jogszabályok. Élénk és a közvéleményben egységesen helyeslő visszhangot keltett az a költségvetési beszéd, amelyet az igazságügyi tárcza tárgyalásakor a miniszter helyett *Antal* István dr. igazságügyi államtitkár mondott. Ebből az emelkedett szellemű és különleges értékű beszédből e lap szűkre szabott keretei között is helyet kell szorítanunk az alábbi kivonatos részletnek: „Az igazságügyminisztériumnak nem célja a minden áron való törvényalkotás. Ennek csak akkor van helye, ha a társadalmi és gazdasági viszonyok ezt szükségesé teszik. Ha az eddigi jogalkotási rendszer továbbfolyik, könnyen előállhat az a helyzet, hogy nemesak a laikusok, de még a jogi szakemberek sem igazodnak el a törvények között. A törvényalkotásnál lényeg és vezetőelv legyen az, hogy a törvényekben alkotott jogszabályok szigorúan alkalmazkodjanak a magyar nemzet szelleméhez és a magyar ember egyéniségéhez. Nincs nagyobb veszedelem kis nemzet számára, mint az, ha a fejlődő élet viszonyait idegenből lemásolt és az idegen szellemnek megfelelő jogszabályok keretébe akarjuk beleszorítani. Minden új jogszabály alkotásánál vissza kell menni az eredeti magyar jogalkotó géniuszhoz“. Nagysúlyú, megnyugtató kijelentések ezek, amelyek, mert a miniszter nevében s az őt helyettesítő államtitkár ajkáról hangzottak el, így az egész igazságügyi kormányzat álláspontját jelentik. Emellé az igazságügyi politika mellé egységes odaállással sorakozhatik fel a magyar jogászi, sőt az egész nemzeti közvélemény.

Kitüntetések. A kormányzó az igazságügyminiszter előterjesztésére megengedte, hogy *Staud* Miklós dr. és *Lutitszky* Jenő dr. miniszteri osztályfőnököknek, *Farnos* Dezső dr. miniszteri osztályfőnöki címmel és jelleggel felruházott miniszteri tanácsosnak és *Térffy* Béla dr. miniszteri osztálytanácsosnak kiváló buzgalommal és odaadással teljesített szolgálatukért elismerése tudtul adassék. Az igazságügyminisztériumnak most kitüntetett kiváló főtisztviselői gyakran foglalkoznak közjegyzői vonatkozású ügyekkel is s erre a kapcsolatra való tekintettel is kitüntetésükről a magyar közjegyzői kar is osztatlan örömmel szerzett tudomást.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter *Hajnal* Bálint dr. győri kir. közjegyző helyettest Sajószentpéterre kir. közjegyzővé nevezte

ki. A magyar közjegyzőhelyettesi karnak egyik komolyértékű és készségszerű tagja, aki a helyettesek országos egyesületének működésében is tevékeny részt vett s emellett e közlöny hasábjain figyelemreméltó irodalmi munkásságot fejtett ki, nyert végre hosszas várakozás után kinevezést. Jól esik hinnünk, hogy ez a kinevezés, ha nem is tudatosan, de valójában annak az új korszaknak bevezetője, amelyben a közjegyzői állásokat fontos jogszolgáltatási rendeltetésüknek megfelelően, nem kortes szolgálatok megjutalmazásaként a karon kívül álló egyéneknek, hanem e pályán való becsületes működés elismeréseként érdemes helyetteseknek fogják adományozni.

Közjegyzők névalírási módja. Az igazságügyminiszter 34,119/1939. I. M. szám alatt az Igazságügyi Közlöny idei 10. számában megjelent alábbi tájékoztató rendeletet bocsátotta ki: „A kir. közjegyzők és kir. bírósági tolmácsok névalírásának módja külföldi használatra szánt okiraton. Egyes kir. közjegyzők és kir. bírósági tolmácsok külföldi használatra szánt idegen nyelvű okiratokon és fordításokon az idegen nyelvű záradékok után nevüket nem magyarosan, hanem az illető nyelvnek megfelelő idegen írásmóddal írják alá. — Minthogy az idegen nyelvű záradék aláírása tekintetében is szükséges az egyöntetűséget és egységes gyakorlatot biztosítani, a jövőben a külföldi használatra szánt idegen nyelvű záradékok alatt a kir. közjegyzőknek és kir. bírósági tolmácsoknak nevüket mindenkor a magyar írásmódnak és nyelvhasználatnak megfelelően magyarul kell aláírniok“.

A községi jegyzők megtévesztő eljárása. A jegyzői magánmunkálatok védelmezőinek szíves figyelmébe ajánljuk az alább egész terjedelmében közreadott „Véghatározat“ másolatot:

„Véghatározat.“

Németi község előjárósága előtt az alulírott helyen és napon hivatalos helyiségembe megjelentek mint felek, általam egyenként személyesen ismert *Sokacz* István földműves és a felesége született *Száláncsánin* Márta háztartásbeli németi lakosok. —

1. Én, *Sokacz* Istvánné, szül. *Száláncsánin* Márta németi lakos magas koromra való tekintettel, teljesen ép elmével és szabad akaratú a következőképpen rendelkezem összes ingatlan vagyonomról: —

2. Mint alulírott *Sokacz* Istvánné szül. *Száláncsánin* Márta németi lakos mai napon folyamán véghatározatom, hogy halálom után ingatlan vagyonomnak haszonélvezeti jogot ezennel ajándékba adom a férjemnek *Sokacz* István németi lakosnak. —

3. Megajándékozott az ajándékba kapott németi és pogányi községek levő ingatlanom haszonélvezetét míg él férjem *Sokacz* István senki tőle nem veheti el még ő él húzza a hasznát és viseli a terhet: —

4. *Sokacz* István halálaut háromlik örökösömré *Bosnyák* Márta kis-onokára;

5. tanok előtt kijelentem, hogy halálom után senki férjemtől *Sokacz*

István németi lakostól haszonélvezeti jogot elnem veheti ez véghatározatom saját annya nyelvénkün felolvastam és megmagyaráztam: Németi, 1939. évi Márczius hó 5-én. Salancsanin Márta s. k. Végrendelező.

Alulírott hitelesen bizonyítjuk, hogy Sokacz Istvánné szül. Szalancsanin Márta a fenti véghatározatot mint sajátját előtünk írta alá. tanok: Taradzsia János s. k., Mályos Lajos s. k., tanok: Kundár István s. k., Bozsanovics György s. k.

Kjő. 687/1939. szám. Kihirdettem Pécsen, 1939. évi nov. hó 13. napján. dr. Vass Gyula s. k. mint Angyal Béla dr. pécsi kir. közjegyzőnek a pécsi kir. közjegyzői kamara 340/1939. számú rendelvényével kirendelt helyettese. P. H.

Hogy miért címezték ezt a végrendeletet „*véghatározat*“-nak, hogy miért juttatták abban aláhúzottan kifejezésre, hogy a fél a *községi előljárásság előtt, a hivatalos helyiségben* jelent meg; minden kétségen felül áll és nyilván azt a célt szolgálta, hogy ezáltal a felekben arra a feltevésre nyújtsanak alapot, mintha közokirat készült volna. Mert pedig az irat közokiratnak a legtávolabbi vonatkozásban sem tekinthető, a véghatározat címmel és a községi előljárásság s a hivatalos helyiségre való utalással a célzat vitán felül csakis a felek megtévesztése lehetett. Eltekintve a fogalmazás és a stylus pongyolaságától, eltekintve a jogászai külalak súlyos hiányától, az irat mint végrendelet érvénytelen, mert a végrendeletekre előírt alakai kellékek java részét annak készítésénél be nem tartották. Az ilyen s ehhez hasonló magánmunkálkodás dícséretére válik nem csak a községi jegyzői karnak, hanem azoknak is, akik olyan elszánt védelmezői a jegyzői magánmunkálkodás fenntartásának. A magyar jogszolgáltatás presztízse pedig ezzel állandóan süllyed és süllyed, a jogkereső közönség a jegyzői magánmunkálkodás következtében egyre szenved a igen súlyos, sokszor jóvátehetetlen károkat, a magyar jogászság panaszát és tiltakozó szavát ezzel szemben állandóan hallatja, éppen csak az illetékes körök nem hallanak, nem látnak s főleg nem tesznek semmit Quousque tandem!

Lakásbérleti felmondás korlátozása. A minisztérium 9960/1939. M. E. számú most megjelent rendelete szerint állami törvényhatósági, községi hivatal, vagy jogszabály által alkotott köztisztület, köztintézet, vagy közzintézmény elhelyezésére szolgáló helyiségnek a rendelet hatályba lépésekor fennálló bérletét a bérbeadó további rendelkezésig nem szüntetheti meg s a bérösszeget nem emelheti fel. A közjegyzőség jogszabály által alkotott közzintézmény lévén, a rendelet véleményünk szerint a közjegyzői irodákra is vonatkozik s így a bérbeadók a *közjegyzői irodák bérletét nem szüntethetik meg s azok bérösszegét fel nem emelhetik.*

Kétféle mérték. Egyik dunántúli járásbírósnál alkalmazott díjnek ellen feljelentést tettek azért, mert a vidéki községi jegyzők részére sze-

rény díjazásért telekkönyvi szemléket készített. A feljelentés eredményeképpen a díjnokat eltöltötték az efféle magánmunkálatok vállalásától. Idáig rendben volna, az eset azonban érdekesen rávilágít arra, mily különböző szigorúsággal védik a közhivatalnokai szellem tisztaságát az egyik és másik hivatalnokai karban. A díjnoknak, nagyon helyesen, tilos hivatali munkája körébe vágó magánmunkálatok végzése, de ugyanakkor a munkát megrendelő községi jegyzőnek, tehát közigazgatási köztisztviselőnek joga van magán megbízásra elkészíteni azt a szerződést, amelynek telekkönyvi fogatatosításához, illetékezéséhez, gyámhatósági megerősítéséhez szükséges helyhatósági bizonyítványokat „hatósági minőségben“ ugyancsak ő jogosított és köteles kiállítani szintén külön díjazásért.

A közjegyzők helyzete Szlovákiában. Szlovákiában a bekövetkezett változásokkal kapcsolatban egyes székhelyeken kénytelenek voltak az állásokat szaporítani. Így az 1939. nov. 1-i állapot szerint: Pozsonyban a múlt évi 3 állás helyett 5 állás van, kettős állások vannak még a következő helyeken: Homonna, Eperjes, Privigyé, Nagyatpolcsány, Troncsén, Nagyszombat, Túrőcsentmárton, Zólyom, Zsolna, Vágújhely, Nyitrán. A szlovákiai közjegyzők létszáma 73. A zsidótörvény (63/1939. sz.) 8. §-a kimondja, hogy az igazságügyminiszter megengedheti, hogy közjegyző is eljárasson a járásbírósság előtt peres ügyekben és feleket képviselhesen, ha ott csak egy ügyvéd székel, vagy többen is vannak, de ezek egyike sem képviselheti, vagy nem akarja képviselni a feleket. A miniszter ezt a megbízást bármikor visszavonhatja. — Ilyen megbízást kapott: a námesztói, az alsókubini és a trsztenai járási és a selmeczbányai közjegyző. Ugyancsak a zsidótörvény 9. §-a kimondja, hogy zsidó nem lehet közjegyző. Ez csak akadémikus jelentőségű, mert tényleg zsidó vallású közjegyző a törvény megjelenésekor nem volt. A múlt év során ugyanis valamennyi zsidó vallású közjegyzőt a visszakapcsolt részekre helyezték át, ahol őket nem vették át. Az alkotmánytörvény (185/1939.) 95. §-a szerint: „a nemzetiségi csoportnak az alkotmánytörvényben megállapított jogai csak annyiban érvényesek, amennyiben ugyanezeket a jogokat valóságban élvezzi a szlovák kisebbség az illető nemzetiségi csoport anyaállamának területén“. — Jelenleg Szlovákiában magyar nemzetiségű közjegyző nincsen, sőt a volt magyar nemzetiségű közjegyzőknek sem adtak újabb hivatali székhelyet és törölték. A közjegyzői kar egy német (Pozsony) és egy ukrán (Körmöcbánya) kivételével teljesen szlovák. 274/1939. számú öszminiszteriumi rendelet szerint 1940. dec. 31-ig meghosszabbították azon előző rendelet hatályát, amely szerint az igazságügyminiszter állásától megfoszthatja azt a közjegyzőt, aki működése miatt nem méltó arra a bizalomra, ami a szlovák köztársaság területén a közjegyzői hivatal végzéséhez szükséges. Ugyancsak e rendelet szerint a miniszter szolgálati okokból át is helyezheti a közjegyzőket. (Salamon X. Ferenc.).

A közjegyző közvetlen illetékfizetésnél a bírságért nem felelős. A m. kir. közigazgatási bíróság 16986/1938. I. számú ítéletével a kir. közjegyző terhére a közvetlen illetékfizetés elmulasztása miatt előírt bírság törlését a következő indoklással rendelte el:

„A nem vitás tényállás szerint jelen esetben az illetéket a panaszos mint kir. közjegyző által 52—1936. úgyszám alatt felvett az után a jegy-

zőkönyv után követelik, amelyben dr. J. budapesti lakos elismeri, hogy Cs. L-né nagyeszmétei lakos 9021 pengő vételárát kifizetett. — Ez a jegyzőkönyv mint nyugta esik, mégpedig a 68000—1927. Pm. sz. rendelet 22. §-ában meghatározott 0,5 százalékos illeték alá, s utána a 2030—1932. M. E. sz. rendelet 15. §-ában megszabott rendkívüli pótlék is jár. Az 5100—1931. M. E. sz. rendelet 62. §-a 2. bekezdésének 1. pontja a százalékos okirati illeték lerovása tekintetében akként rendelkezik, hogy — ha csak az ugyanezen szakasz 3. bekezdésében megjelölt feltételek nem állanak fenn, vagyis az okiratot nem kell illetékkiszabás végett bemutatni — az illetéknek bélyegben lerovása akkor kötelező, ha a lerovandó összeg 50 pengőnél nem több, egyébként a közvetlen fizetéssel való lerovás is választható. — A jelen esetben az okirat illetékkiszabás végett való bemutatásának feltételei nem állottak fenn és mivel a lerovandó illeték 50 pengőnél több volt s így az érdekelt felek a közvetlen fizetéssel való lerovást is választhatták, annak elbírálásánál, hogy a szóban levő illeték tekintetében terheli-e a panaszost mint kir. közjegyzőt valamely fizetési kötelezettség, a közvetlen illetékfizetésre nézve ebben a vonatkozásban irányadó szabályokat kell alkalmazni. — Mínt hogy pedig az 5100—1931. M. E. számú rendelet 68. §-ának 8. pontja közvetlen illetékfizetés esetére a kir. közjegyzőt csak arra kötelezi, hogy az ősratra rájegyezze, a hiteles kiadványok és másolatok hitelesítési záradékában feltüntesse, mely összegű közvetlen illetékfizetési kötelezettség alá esik az okirat, továbbá arra, hogy az okiratot illetékkiszabás végett az illetékes pénzügyi hatóságnál bemutassa, nem rendelkezik ellenben olyan irányban, hogy az ebben a pontban foglalt kötelezettségek meg nem tartása a kir. közjegyzőnek az illetékért való felelősségét vonná maga után, — ennek folytán a kiszabott egyszeres és felemelt illeték a panaszostól jogosan nem követelhető. — Ezért a rendelkező rész szerint kellett határozni.

A Műne határidő naplója. A Magyar Ügyvédek Nemzeti Egyesülete 1940. évre ügyvédi határidő naplót adott ki, amely most jelent meg és 8 pengőért az egyesület hivatalos helyiségében Budapest, V., Gr. Klebelsberg-utca 29. kapható. A vaskos kötet nemcsak szorosabb értelemben vett határidő napló, de szakszerűen egybeállítva, könnyen áttekinthető formában közli mindazokat a tudnivalókat, amelyekre a gyakorlati jogásznak s így a közjegyzőknek is szüksége van. Az ügyvédek névsorán kívül kamaránként csoportosítva megtalálhatjuk a naplóban a magyar közjegyzők névsorát, a végrehajtók, telekkönyvezetők névjegyzékét, az igazságügyi szervezet fontosabb adatait, adózási tájékoztatót, ügyvédi és közjegyzői díjszabás kivonatát, illetéki tájékoztatót a törvénykezési és pénzügyi illetékek táblázatát, a zsidótörvénnyel kapcsolatos fontosabb rendeleteket. Az ügyvédek névjegyzékében külön megjelölték a keresztény ügyvédeket. A bevezető sorok szerint a keresztény magyar ügyvédség régi hivatott képviselője a határidő napló megjelentetésével azt a régi tervét kívánta megvalósítani, hogy a magyar ügyvédség szemléletéhez, kívánságaihoz és érzéséhez igazodó határidő naplót juttasson tagjai s általában a magyar jogásztársadalom asztalára. Véleményünk szerint a terv minden vonatkozásban megfelelő megvalósítást nyert s ezért az elismerés javarészt Krivosz Árpád dr. budapesti ügyvédet illeti meg, aki különböző közérdekű mun-

kásságával a gyakorlati jogászságnak sok téren tett már hasznos szolgálatot. A határidő naplót mint a közjegyzői működésben is praktikus irodai segédeszközt melegen ajánljuk a közjegyzők figyelmébe.

* * *

A balassagyarmati kir. közjegyző március 1-i belépéssel, lehetőleg gyakorlott *helyettest* keres.

Tíz évig egy helyben működő és jelenleg is állásban levő vidéki öskeresztény *közjegyzői segédnö*, aki a telekkönyvi és hagyatéki ügyek minden ágában jártas Budapesten, vagy környékén állandó alkalmazást keres azonnalra, vagy későbbre is. Kivánságra személyesen is bemutatkozik. Cím a kiadóhivatalban.

Rendeletok :

9140/1939. M. E. sz. A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939. évi IV. t.-c. földbirtokpolitikai rendelkezéseinek végrehajtása tárgyában kibocsátott 8360/1939. M. E. számú rendelet módosítása.

9300/1939. A honvédelmi munkakötelezettség szabályozása.

9400/1939. M. E. sz. A Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki és kárpátaljai területeken gondozás nélkül maradt birtokok ideiglenes hasznosítására vonatkozó rendelkezések módosítása és kiegészítése.

9460/1939. M. E. sz. A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939:IV. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 7720/1939. M. E. számú rendelet kiegészítése.

43300/1939. I. M. sz. A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939:IV. t.-c. végrehajtásához szükséges telekkönyvi szabályok megállapítása.

41852/1939. I. M. sz. Az alsóvercekei kir. járásbírósnak telekkönyvi hatósággal felruházása.

9960/1939. M. E. sz. Állami hivatalok és más közintézmények elhelyezésére szolgáló helyiségek bérletének szabályozása.

51500/1939. I. M. sz. A védett birtokká nyilvánítással kapcsolatos eljárási és telekkönyvi szabályok.

160750/1939. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és a forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása.

42134/1939. E. M. Ű. K. sz. A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939:IV. t.-c. 17. §-a (8) bekezdésének hivatkozott hivatalos névjegyzékbe való felvétel.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle. (XX. évfolyam, 9. szám.) Dávid István dr. kúriai bíró a bírói és ügyészi egyesület kassai közgyűlésén tartott Jog és világnézetek című előadásának második részét közli ez a szám, majd folytatólag Zöldy Miklós dr., Kelemen László dr. Czigliányi Aladár dr., Szrubián Dezső dr. és Barcza József dr. cikkeit.

Magyar Törvénykezes. (1939. évi 328—331. számok.) Budapest polgármesterének az 1939. IV. t.-c. 1. §-a értelmében a zsidóknak nem tekintendő személyek részére kiállítandó tanúsítványra vonatkozó utasítását, a 43300/1939. I. M. számú rendelet szövegét, a közigazgatási bíróság elvi jelentőségű határozatait, a Kúria jogegységi tanácsának határozatait, a felsőbb bíróságok újabb határozatait s különböző jogszolgáltatási közleményeket hoz ennek a szaklapnak legújabbban megjelent négy száma.

Deutsche Notar-Zeitschrift. (39. évfolyam 11. szám.) Gazdaadosságok rendezése közjegyzői munkakörben címen Roziczky-Hoesel magdeburgi v. ügyvéd írta ennek a számnak egyetlen cikkét. Ezt követik a rendes rovatok változatos közleményei.

Illetékügyi Közlöny. (XIV. évfolyam 13. szám.) Közjegyző (bíró-ság) által tárgyalt hagyatékok bírsága címen közzétett cikkben Enyedí Béla állampénztári tanácsos arra az állítólag igen elhanyagolt bírságolási lehetőségre kívánja az illetékkiszabást végző hatóságok figyelmét felhívni, ha az önjogi örökösök 3 hónapon belül az örökösödési eljárás megindítása iránt kérelmet elő nem terjesztettek, s az eljárás az 1894:XVI. t.-c. 4. §-a alapján az örökös elhalálozásától számított 3 hónapon túl hivatalból indul meg. A közleményben folytatólag az a megállapítás van, hogy ilyen esetben az 1920:34. t.-c. 57. §. alkalmazásának szándéka a közjegyzők előtt is bizonyára új lesz. Érdeklük azonban — a közlemény szerint — ez sérteni nem fogja. Ezzel a megállapításokkal szemben meg kell jegyeznünk, hogy ez a bírságolási lehetőség a közjegyzők előtt egyáltalában nem új, annyira nem, hogy a legtöbb közjegyző, ha az illetékkiszabási hivatalal közlendő jegyzőkönyv másolatból nem tűnik ki, hogy azt a 3 havi határidőn belül készítették, rendszerint az osztálykivonatok bevezető részébe beveszi, hogy az eljárás 3 hónapon belül, vagy azon túl indult meg. Ezzel, mint sok más intézkedésükkel a közjegyzők a kincstár nyilvánvaló érdekeit kívánják szolgálni. A közjegyzők ebben a vonatkozásban is igyekeznek kerülni a látszatát is annak, mintha saját érdeküket kívánják előtérbe helyezni. A közlemény a továbbiakban azt az álláspontot juttatja kifejezésre, hogy az illetéknek a közjegyzőnél bélyegben való lerovása esetén a bírság bélyegben nem róható le, mert az III. Kez. Ut. 2. §. 2. bekezdése szerint az illetékekkel kapcsolatos bírságok kiszabás alá esnek, — hogy továbbá, ha a közjegyző csak kisebb összegben hívta fel eredménytelenül az örökösöket az illetéknek bélyegben való lerovására, mint amennyi tényleg járt volna, az örökös mulasztása csak a közjegyzőtől közölt összegre vonatkozik s a kétszeres bírság is csak ezután az összeg után járhat. Illetékügyi rendeleteket, személyi híreket és szerkesztői üzeneteket közöl még ez a szám.

Joggyakorlat.*

Magánjog.

100. *Végrendeleti alakszerűségek.* Nincsen olyan jogszabály, amely a végrendeletnek nem sajátkezű aláírása esetén a végrendelet érvényességének alaki kellékül megszabná az okiraton az igazolását annak, hogy a végrendelező mely ok miatt nem írta alá sajátkezűleg a végrendeletet és hogy azt miképpen látta el kézjegyével. — Az irni nem tudó végrendelező végrendeletét kézjegyével akként is érvényesen elláthatja, hogy a névaláírásával megbízott tanú kezében lévő tollat megfogja, magát a kézjegyet pedig a néviró teszi az okiratra. — A végrendelet alaki tekintetben érvényes akkor is ha a törvényben megszabott alakiságok megtartását nem a külön záradék, hanem a végrendelet szövege magában, vagy a záradékkal együtt igazolja. (K. P. I. 1271/1939.).

101. A Kúriának a Polgári Határozatok tárába 30. szám alatt felvett 74. számú teljesítési döntvénye értelmében az *elidegenítési és terhelési tilalom* holtigtartó lakhatási, vagy használati jog biztosítására joghatályosan fel nem jegyezhető. (K. Pk. V. 5984/1938.).

102. Ha az örökös végrendeletében az örökös az ingatlan elidegenítésétől és megterhelésétől annak meghatározása nélkül tiltja el, hogy a tilalom kinek a javára szól, ez a kinevezett örökös törvényes örökösének *hallgatólagos utóörökös nevezését* jelenti. — Utóörökös az örökös halálakor még nem létező és meg sem fogant személy is lehet. — Utóörökös nevezés az elidegenítési és terhelési tilalmat külön kikötés nélkül is magában foglalja. — A hatálytalan (nem pedig érvénytelen) az utóörökössei szemben az olyan jogügylet, amellyel az örökös az elidegenítés tilalmával terhelt ingatlant az utóörökös beleegyezése nélkül elidegeníti. — Az a fél, akinek érdekére az elidegenítési tilalom szolgál, jogosult attól, aki a tilalomellenes elidegenítésből kifolyólag a tilalom által védett dologra vonatkozó közvetlen jogot gyakorol, mindazt követelni, ami a tilalom által védett jogának gyakorlása elé gördített akadályok elhárítása végett szükséges. Az utóörökös az utóörökölt vagyonnal az előörökös hitelezőinek nem felel. (K. P. I. 1578/1939.).

103. *Közszerzeménynek* a házassági életközösség megszűnésének időpontjában meglevő vagyonállagnak csak az a része tekintendő, amely a házasságba hozott külön vagyonok kiadása és a közös terheknek levonása után fennmarad és ebben a vonatkozásban egyébként is teljesen közömbös, hogy a hiányzó külön vagyon közös szerzésre fordított, hanem már egy-magában az a tény, hogy a külön vagyon a házassági életközösség alatt felemészteződött — az elpusztulás, eltérő eladás és az elajándékozás esetének kivételével — jogot ad annak megtérítésére. A külön vagyonnak egy kockázatos, veszteséggel járt üzleti vállalkozásba való befektetése nem egy-

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesti székeli bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap” és a „Magyar Jogi Szemle” című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékjogi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny” című szaklap közlései nyomán.

értelmű a külön vagyon eltékozlásával, vagy elpusztításával. (K. P. III. 1426/1939.).

104. A fennálló anyagi jogszabályok értelmében a *közszerzeményi igény* csak a házasság megszűnésével válik érvényesíthetővé. Közjegyzői okiratba foglalt megállapodással azonban a házaspár a házasság fennállása alatt is megoszthatják a közszerzeményi vagyont. Az állandó bírói gyakorlat szerint ilyen megállapodásra lehet következtetni akkor is, ha a házastársak a házasság tartama alatt vásárolt ingatlant közös megállapodással meghatározott arányban egymás javára iratták. Ilyen esetben az állandó bírói gyakorlat eltekint a közjegyzői okiratban való szabályozástól, mert a tulajdonjognak a felek egyező kérelmére történt meghatározott arányú bekebelezésével a közszerzeményi megosztás már foganatba is ment. (K. P. III. 1507/1939.).

105. A 16400/1933. M. E. számú rendelet 4. §-ának 7. pontja szerint a köztartozás biztosítására bejegyzett jelzálogjog megszűnése esetében mind a községi előjáróság, (városi adóhivatal), mind a kir. adóhivatal a jelzálogjog törlésére irányuló kérvényben azt is kérheti, hogy a telekkönyvi hatóság *köztartozás biztosítására a megszünt jelzálogjognál nem terhesebb új jelzálogjogot a megszünt követelés jelzálogjogának ranghelyén jegyezen be*. Ennek a rendeletnek helyes értelme szerint nem lényeges tehát az ilyen kérelem elbírálásánál az, hogy a megszünt jelzálogjoggal biztosított követelés ranghelyén új nem terhesebb jelzálogjog bejegyzését az illetékes közigazgatási hatóság milyen jogcímű köztartozás erejéig kéri, hanem lényeges egyedül az, hogy a régi ranghely a megszüntnél nem terhesebb ugyancsak köztartozás biztosítására vétessék igénybe. Mínt hogy pedig az útburkolási költségjárulékok, valamint az együttesen kezelt közadók is köztartozások, és a régi rangsorban bekebelezett több adótartozás tökéssége egyenlő a megszünt útburkolási követelés tőkétével, kamata pedig annál kisebb, a bejegyezni kért új jelzálogjog a réginél nem terhesebb. (K. P. V. 5147/1938.).

106. Örökhatározó érvényes végrendeletében gyermekét kitagadta, a gyermek tehát az atyai vagyomból köteles részt csak akkor igényelhet, ha *kitagadása* nem érvényes, vagy ha érvényes ugyan, de hatályát veszítette azáltal, hogy örökhatározó neki megbocsátott. (K. P. I. 2251/1939.).

107. Az általános jogszabályok szerint a jogok szerzésére irányuló jogügyleteknél a *szerző jóhiszeműsége* kívántatik meg, minnek hiányában a szerzés rosszhiszeműnek tekintetik. Általános jogszabály továbbá az, hogy a rosszhiszemű szerzővel egyenlő elbánás alá esik az is, aki abban a tekintetben, hogy a szándékolt jogügylet harmadik személy jogos igényét jogtalanul meg ne sértse, — gondatlansággal jár el, mert a jogügylet megkötésénél mindenki azt a gondosságot tartozik kifejteni, amelyet az adott viszonyok között az élet felfogása szerint rendes embertől elvárnak. Ezekből az általános jogszabályokból kiindulva kétségtelenül folyik az a további jogszabály is, hogy a telekkönyvi bejegyzés tartalmára csak a jóhiszemű szerző hivatkozhatik. (K. P. V. 2294/1939.).

108. Tény ugyan, hogy a hat végrendeleti tanu vallomása közt bizonyos eltérések mutatkoznak ezek azonban a kir. Kúria megítélése szerint nem lényegesek, s mert az ügy döntő kérdésben, nevezetesen a *szóbeli végrendelet* körülményeire és a végrendelet tartalmára nézve a végrende-

leti tanuk lényegileg egybehangzó vallomást tettek, az a körülmény, hogy vallomásaikban egyes mellékkörülmények tekintetében némi ellentét mutatkozik, vallomásuk bizonyító erejét le nem rontja. (K. P. I. 2881/1939.).

109. Annak megállapítását, hogy felperes a megállapodás létesítése alkalmával az alperessel, mint a nő atyjával szemben függő helyzetben volt, az a körülmény, hogy a felperes akkor már nagykorú volt s akként az atyai hatalom alól kikerült, egymagában nem zárja ki. Függő helyzetnek ugyanis nem csak az olyan helyzet minősül, amelyben az egyik félnek jogi hatalma van a másik felett, hanem ettől különböző erkölcsi, vagy gazdasági okok is függő helyzetet hozhatnak létre. Az a körülmény, hogy alperesnek követelése, még pedig a felperes jövedelmi viszonyaihoz mérten jelentős összegű követelés volt a felperes ellen, továbbá, hogy az ő javára a felperes ellen a biztosítási végrehajtás is elrendeltetett, s ennek rendjén felperes fizetésének lefoglalható részét is lefoglalták, kétségtelenül függő helyzetbe hozta a felperest az alperessel szemben. A körülmények mérlegelésével azonban a függő helyzet ellenére sem lehet a kölcsönös szolgáltatások között olyan mértékű aránytalanságot megállapítani, amely a felek megállapodásának, *kiszákmányoló ügyletként* való minősítésére alapul szolgálhat. (K. P. I. 2838/1939.).

Illetékjog

24. A telekkönyvi hatóságnak az után a végzése után, amellyel az elővezetett ingatlanon az árverés előtt bekebelezett jelzálogjogot az árverési vevő és a hitelező megegyezése alapján egészben, vagy részben fenntartja, bejegyzési illetéket követelni nem lehet. (Közig. bir. p. ü. oszt. 329. jogegys. megáll.).

25. Ha harmadik személy az ingatlan megvételéhez készpénzben járul hozzá és a haszonélvezetet a maga részéről kiköti, a készpénzhozzájárulásnak a haszonélvezet értékét meghaladó különbözete után ajándékozási illeték jár. (Közig. bir. 15087/1938. P.)

26. Ingatlanátruházást tartalmazó szerződés másolatnak adókiivetés céljára történt beterjesztése nem mentesít a bemutatási kötelezettség alól. (Közig. bir. 12872/1938. P.)

27. Ha a haszonélvezeti jogot a szerző fél maga engedélyezte, a szerző felet terhelő illeték nyilvántartásba vételének helye nincs. (Közig. bir. 5018/1938.).

28. Ha az ajándékozás az ajándékozó haszonélvezeti jogának a fenntartása mellett köttetett, az a körülmény, hogy a megajándékozott gondozást és ápolást is kikötött, az illeték nyilvántartásba vétele iránti kérelem megtagadására alapul nem szolgálhat. (Közig. bir. 2896/1938. P.)

29. A meghatározott célra illetékmentesen felhasznált okirat feltételes illetékmentessége már az által is megszűnik, ha az okirat felhasználója az okiratot elvonja attól a céltól, amelyre azt illetékmentesen használhatta. (Közig. bir. 140471/1938. P.).

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. A kir. közjegyzők és jelöltek névjegyzékét az 1939. december 31. napján fennállott állapot szerint újonnan egybeállítjuk s az 1940. év januárius havában fog nyomtatásban megjelenni.

Az ingatlanforgalom újabb korlátozását jelentő, a honvédelemről szóló 1939. II. t.-c. alapján kiborsájtott 10.650/1939. M. E. sz. rendeletet a lapterjedelem korlátozása miatt esupán a jövő számban fogjuk ismertetni.

Ifj. P. L. dr. Az 1939:IV. t.-c. 6. §-ának abból a rendelkezéséből, hogy zsidót kir. közjegyzőnek kinevezni, illetve közjegyző helyettesnek kirendelni nem lehet, valóban kétségtelen, hogy a pályázati kérvények benyújtásakor és a jelöltek névjegyzékébe való bejegyzés előtt igazolni kell a kérvényező nem zsidó származását. Hogy ez hogyan történjék, arról rendelkezés nincs. A 7720/1939. M. E. rendelet 3. §-a szerint igazolásul csak eredeti anyakönyvi kivonatok fogadhatók el, s így mi sem volna egyszerűbb, mint igazolásul ilyen eredeti okiratok esatolása. Megtörténik azonban, hogy egyszerre több kérvényt akar valaki beadni, de megtörténik az is, hogy az eredeti okiratait vagy egyáltalában nem, vagy pedig csak hosszú idő múlva kaphatja vissza a pályázó. Fölös számban eredeti anyakönyvi kivonatok nem igen állanak mindenkinek rendelkezésére. Ha pedig nem magyar joghatóság alatt álló területről kell azokat beszerezni, úgy jelentős nehézségekkel kell megküzdeni és nagyobb költségeket kell vállalni. Az a megoldási mód tehát, amelyet egyébként a budapesti kamara választmánya is követni határozott, hogy t. i. minden pályázótól külön követeli az igazolást, nem látszik minden nehézségek nélkül lebonyolíthatónak. Mi is helyesebbnek tartjuk azt, amit levelében említ, hogy t. i. a kamarák a törvény 24. §-a alapján feljogosítottassanak minden bejegyzett jelölttel szemben az igazolási eljárásnak okiratok alapján való lefolytatására s ennek eredménye a 22400/1933. I. M. rendelettel rendszeresített személyi táblázatban a rendelet 7. §-a alapján feltüntetendő volna. Mindezt esetleg a kamarák saját hatáskörükben is keresztül vihetnék. Ekként a pályázó jelölteknel a személyi táblázatra való utalással minden az 1939:IV. t.-c. rendelkezéseinek megfelelő igazolás szükségessége elesnék.

Sz. D. dr. Ezidő szerint már a német birodalomba bekebelezett minden területre vonatkozólag a jogsegély tekintetében azonos szabályok joghatályosak, mint amilyenek eredetileg Németországgal szemben hatályban voltak. Ezeket a szabályokat még az 1880. február 25. napján létrejött német-osztrák-magyar hitelesítési szerződés sorolja fel. Ezek szerint a magyar területen kiállított okiratokon a közjegyzői hitelesítéshez a törvényeségi elnök felülhitelesítése szükséges, s a kézbesítések diplomáciai úton eszközlendők. Az ú. n. német protektorátusi területre vonatkozólag a jogsegély kérdése ezidő szerint még rendezést nem nyert. Szlovákiával szemben az igazságügyminiszter legközelebről tett olyan nyilatkozatot, amely szerint erre a területre vonatkozólag, amely tudvalevően szintén német protektorátus alatt áll, a Csehszlovákiára nézve érvényben volt szabályok vannak jelenleg is hatályban. Ebből következően ugyanennek a jogi helyzetnek kell fennállnia a cseh-morva protektorátusi területre vonatkozóan is. A külföldi államokkal szemben a jogsegély általános és részletes kérdéseiről különben Krenner Zoltán dr. irt e közlöny 1933. 5. és 6. számában Magyar nemzetközi magánjog és jogsegély örökösödési ügyekben címen igen értékes és minden irányú felvilágosításokat nyújtó cikket. Az Eszak-Amerikai Egyesült Államok területén való kézbesítés tekintetében a 13585/1938. I. M. sz. rendeletet e közlöny 1938. évi 7. sz. 311. és köv. old. közölte egész terjedelmében. A diplomáciai idézéseknél az ú. n. Certificatok tudomásunk szerint használatban ninesenek. A kézbesítendő ügydarab egyszerű jelentés kapcsán terjesztendő fel az igazságügyminiszterhez.